

תקציר

מחקר זה בוחן את נושא קונפליקט בית וקריירה בקרב נשים דתיות מהחברה הערבית והשפעתו על תהליך עיצוב זהותן. גיבוש זהותן של הנשים נבחן תוך התייחסות להשפעתם של קונפליקטים חיצוניים בין-אישיים ופנימיים תוך-אישיים על תהליך עיצוב הזהות. במחקר הנוכחי התמקדנו בחברה הערבית אשר בה הנשים נתונות לרוב במצב של אי-שוויון מגדרי שמקורו בנורמות וערכים פטריארכליים שהתרבות מציבה ומצפה מהן להתנהג בהתאם. הנחנו שמאפייני חברה זאת ישפיעו, בין היתר, על נושא המחקר שלנו: קונפליקט בין בית לקריירה ואופן עיצוב זהותן של הנשים. בחנו את מאפייניו של הקונפליקט בית קריירה ואת האופן שבו התמודדו הנשים עם הקונפליקטים החיצוניים בין-אישיים והפנימיים תוך-אישיים, כפי שהם נתפסים בעיני הנשים.

במחקר השתתפו 15 נשים דתיות בנות 30–45 מהחברה הערבית המוסלמית, בעלות השכלה אקדמית בתחומים שונים שתחום הקריירה שלהן תואם לתעודה האקדמית. בני זוגן של הנחקרות שונים מבחינת רקע אקדמי ודתי. הנשים השתתפו בראיונות עומק חצי מובנים, שהיו כלי מרכזי לאיסוף הנתונים. ראיונות עומק הם שיחות שבהן שני הצדדים – המראיין והמראיין – מפתחים את המשמעות במשותף, סדרה של שיחות חברתיות שדרכה החוקרים מכוונים את האינפורמנטים על פי צורך ומציעים היבטים חדשים כדי לעזור לאינפורמנטים להגיב באופן אינפורמנטי (שקדי, 2003).

שאלות המחקר התייחסו לשלושה היבטים: (א) כיצד נשים דתיות מהחברה הערבית תופסות את הקונפליקטים בין בית וקריירה?; (ב) מהן דרכי ההתמודדות שלהן עם הקונפליקטים החיצוניים והפנימיים?; (ג) מהי השפעתם של הקונפליקטים על תהליך עיצוב זהותן? לאחר איסוף הנתונים מהשטח נערכו ניתוחי תוכן בשיטה האיכותנית, במטרה לתת פרשנות ומשמעות לתופעה הנחקרת ולקשר את הממצאים לכלל תאוריה. שיטת הניתוח האיכותנית סייעה בהבנת עולמן הסובייקטיבי של הנחקרות במסגרות הבית והקריירה ובהבנת קונפליקטים חיצוניים – בין האישה המודרנית לסביבה המסורתית וקונפליקטים פנימיים – בין הזהות המסורתית לזהות המודרנית של האישה והשפעתם על עיצוב זהותה. מהממצאים עולה כי קונפליקט בין בית לקריירה מקורו מהבית ומחלוקת תפקידים לא שוויונית בין בני הזוג, כאשר זירת הבית משקפת את מאפייני החברה המסורתיים והפטריארכליים כלפי הנשים. ניכר שקונפליקטים חיצוניים יוצרים בין היתר קונפליקטים פנימיים ומעצבים דרכי התמודדות פנימית – פסיכולוגית וחיצונית. הקונפליקטים הזהותיים הם תוצר של קונפליקטים אלו, וביחד מעצבים את זהותן האישית של הנשים. בדיון נעלה הסברים לממצאים אלה, נתייחס למגבלות מחקר זה ונציע השלכות חינוכיות ומחקרי המשך.

